

Пікірлер
IQAA тақырыптық талдауы бойынша
«Қазақстандағы қашықтықтан оқыту: мәселелер мен перспективалар»

Қазіргі таңда Қазақстандағы қашықтықтан оқытуды дамытуды сыртқы сын-қатерлерге уақытша жауап ретінде емес, жоғары білімді модернизациялаудың негізгі үрдістерінің бірі ретінде қарастыру қажет. Цифрлық және аралас оқыту форматтарына көшу оқыту материалдарын жеткізу тәсілін ғана емес, білім беру процесін ұйымдастырудың өз логикасын да өзгертіп жатыр: оқытушының рөлі, студенттердің автономиясы, кері байланыс формалары, бағалау механизмдері және университеттің цифрлық инфрақұрылымына қойылатын талаптар.

IQAA-ның тақырыптық талдауының құндылығы – ол қашықтықтан оқытуды реттеушілік шеңберлер, халықаралық тәжірибе, қазақстандық жоғары оқу орындарының тәжірибесі, технологиялық мүмкіндіктер мен бар шектеулер арқылы жан-жақты қарастырады. Бұл тәсіл онлайн оқытуды тек платформаға дәрістер жүктеу немесе видеоконференция арқылы сабақ өткізу деп қарапайым түсінуден арылуға мүмкіндік береді. Негізгі назар маңыздырақ сұраққа аударылады: қашықтықтан оқыту форматы қандай жағдайда дәстүрлі оқытумен салыстыруға болатын сапа деңгейін шынымен қамтамасыз етеді?

Бұл мәселе Қазақстандағы жоғары білім беру жүйесі үшін аса өзекті. Елде аймақтық айырмашылықтар айтарлықтай үлкен, цифрлық инфрақұрылым деңгейі әртүрлі, студенттердің интернетке және құрылғыларға қолжетімділігінде айырмашылықтар бар, сондай-ақ оқытушылардың онлайн ортада жұмыс істеуге дайындық деңгейі әртүрлі. Сондықтан қашықтықтан оқыту бір жағынан білім алуға қолжетімділікті кеңейтудің жаңа мүмкіндіктерін ашады, ал екінші жағынан білім беру теңсіздігін күшейту қаупін тудырады. Талдау осы мәселелерді жеке-жеке шешу емес, жүйелі институционалдық тәсіл қажет екенін дұрыс көрсетеді.

Бұл мақаладағы маңызды аспект – қашықтықтан оқытудың реттеушілік шеңберіне баса назар аудару. Қашықтықтан оқыту форматын бетпе-бет оқытудың әмбебап баламасы ретінде емес, оқу бағдарламаларының ерекше сипатын, білім беру бағдарламаларының практикалық бөлігін және түлектердің кәсіби құзыреттеріне қойылатын талаптарды ескере отырып қолдану қажет. Бұл тәсіл зертханалық, клиникалық, оқыту немесе өндірістік тағылымдамаларды онлайн құралдармен толық алмастыру мүмкін емес бағдарламалар үшін аса маңызды.

Мазмұн тұрғысынан алғанда, талдау жоғары білімдегі цифрлық трансформацияның негізгі мәселелерінің бірін көтереді: платформаның өзі жоғары сапалы цифрлық оқыту ортасын қамтамасыз етпейді. Тиімді қашықтықтан оқыту мұқият ойластырылған педагогикалық дизайнды, жоғары сапалы электрондық курстарды, интерактивті тапсырмаларды, студенттермен тұрақты байланысты, айқын бағалау критерийлерін, академиялық адалдықты, техникалық қолдауды және студенттердің белсенділігін үздіксіз бақылауды талап етеді. Осы шарттар орындалмаса, онлайн формат жеткілікті педагогикалық әсері жоқ ақпаратты жай ғана формальды түрде беруге айналу қаупі бар.

Лекторлардың дайындығы мәселесі ерекше назар аударуды қажет етеді. Сандық ортада лектор тек білім көзі ғана емес, сонымен қатар оқу үдерісінің дизайнері, онлайн өзара әрекеттестіктің модераторы, цифрлық контент әзірлеушісі және студенттердің оқу белсенділігінің талдаушысы рөлін атқаруы тиіс. Сондықтан цифрлық педагогика, онлайн бағалау, Оқытуды басқару жүйелерімен (LMS) жұмыс істеу, интерактивті құралдарды қолдану және академиялық адалдықты қамтамасыз ету салаларында оқытушылар құрамын кәсіби дамыту қашықтықтан оқытуды дамытудың басты басымдықтарының біріне айналуы тиіс.

Сонымен бірге академиялық адалдық пен бағалаудың объективтілігі мәселесі де бірдей маңызды. Онлайн формат жоғары оқу орындарынан студенттердің жеке басын растау, формативтік және суммативтік бағалау жүргізу, сондай-ақ материалды меңгеруді ғана емес, нақты оқу нәтижелеріне қол жеткізуді де растауға мүмкіндік беретін прокторинг, жобаларға негізделген тапсырмалар, ауызша презентациялар, портфолио және басқа да бағалау түрлерін пайдалану бойынша нақты ережелер қабылдауды талап етеді. Осы тұрғыдан алғанда, қашықтық

білім беру формальды бағалаудан құзыреттерді мазмұнды бағалауға көшуді ынталандыруы тиіс.

Анализдің болашаққа бағытталған бөлігі қашықтықтан оқытудың болашағы онлайн мен офлайн форматтарды бір-біріне қарсы қоюда емес, гибриді модельді дамытуда екенін көрсетеді. Ең тұрақты тәсіл – цифрлық ресурстарды, онлайн курстарды, виртуалды зертханаларды, білім беру аналитикасын, жасанды интеллекті мен бетпе-бет практикалық жаттығуларды біріктіру. Бұл тәсіл дәстүрлі оқытудың мықты жақтарын сақтай отырып, цифрлық ортаның артықшылықтарын – икемділік, қолжетімділік, даралау және академиялық мобильділікті арттыру – пайдалануға мүмкіндік береді.

Жоғары білім беру ұйымдары үшін бұл талдаудың практикалық пайдасы – қашықтық және аралас оқытуға дайындық деңгейін ішкі өзін-өзі бағалау мүмкіндігінде. Университеттер үшін тек платформалар мен техникалық шешімдердің қолжетімділігін ғана емес, сонымен қатар цифрлық контенттің сапасын, оқытушылардың дайындығын, студенттердің қанағаттануын, кері байланыстың тиімділігін, цифрлық қызметтердің қолжетімділігін, интернет инфрақұрылымының сенімділігін, бағалаудың айқындылығын және онлайн форматтың оқу нәтижелеріне әсерін бағалау маңызды.

Болашақта мұндай тақырыптық талдауларды бетпе-бет, қашықтық және аралас оқыту форматтары бойынша оқу нәтижелерінің салыстырмалы деректерін қосу арқылы жетілдіруге болады. Сонымен қатар қашықтықтан оқыту технологиялары білім алуға қолжетімділікті айтарлықтай арттырған, онлайн курстарды дамытқан, білім беру аналитикасын енгізген, халықаралық ынтымақтастықты кеңейткен немесе студенттерге қолдау көрсетуді жақсартқан жоғары оқу орындарының кей-стадилерін ұсыну пайдалы болар еді. Мұндай материал жоғары оқу орындарына ортақ мәселелерді анықтаумен қатар дәлелденген, табысты шешімдерге назар аударуға мүмкіндік береді.

Осылайша, IQAA-ның «Қазақстандағы қашықтықтан оқыту: мәселелер мен перспективалар» тақырыптық талдауы жоғары білімді дамытуға өте өзекті. Оның маңыздылығы қашықтықтан оқытуды тек техникалық формат ретінде емес, реттеуші айқындықты, цифрлық инфрақұрылымды, оқытушыларды даярлауды, академиялық адалдықты, тең қолжетімділікті және жүйелі сапа менеджментін талап ететін толыққанды білім беру моделі ретінде қарастыруға мүмкіндік беруінде. Бұл талдау жоғары білім беру ұйымдарына цифрлық және аралас оқыту саясатын әзірлеу, оқу бағдарламаларын жетілдіру және ішкі сапаны қамтамасыз ету жүйелерін нығайту кезінде қолдануға ұсынылуы мүмкін.

РЕСПУБЛИКА
БАСҚАРМАСЫ

З.Т. Кокшеева

Педагогика ғылымдарының докторы, доцент, Жалпы педагогика кафедрасы

Ш. Есенов атындағы Каспий технологиялық және инженерлік университеті